

ชื่อรายงานการวิจัย:	ศึกษาวิถีชีวิตและวัฒนธรรมของชนกลุ่มน้อยบ้านดง (ชนม้ง) ตำบลสวนเขื่อน อำเภอเมือง จังหวัดแพร่
ผู้วิจัย:	ผศ.ฉวีวรรณ สุวรรณภา นางสาวอรอนงค์ วุวงศ์และ พระปลัดอุตร อุตุตรเมธี, ดร.
ส่วนงาน:	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตแพร่
ปีงบประมาณ:	๒๕๔๙
ทุนอุดหนุนการวิจัย:	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาวิถีชีวิตและวัฒนธรรมของชาวบ้านดง ในด้านการปฏิบัติวัฒนธรรมทางด้านวัตถุ วัฒนธรรมทางความคิด ความเชื่อและเบื้องหลังจารีตประเพณี ความเชื่อที่อิงหลักทางพุทธศาสนา

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ประชากรในบ้านดง 2 หมู่บ้าน คือ หมู่ 4 จำนวน 747 หมู่ 8 จำนวน 485 คน ใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง จากการศึกษาเบื้องต้นพบว่าบุคคลที่มีส่วนในการให้ข้อมูลเกี่ยวกับบริบท วิถีชีวิต ความเป็นอยู่ วัฒนธรรมทางด้านวัตถุ ความคิดความเชื่อของชาวบ้านดง เช่น เจ้าอาวาสวัดบ้านดงเหนือ, เจ้าอาวาสวัดบ้านดงใต้, เจ้าอาวาสวัดหนองแวม, ผู้นำชุมชนแบบไม่เป็นทางการ, อดีตครูที่เคยอยู่ที่โรงเรียนบ้านดง, ผู้เฒ่าผู้แก่ที่อยู่ในชุมชน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ คณะผู้วิจัยในฐานะเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล การสนทนากลุ่มย่อย (Focus Group Discussion) การสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participatory Observstion), การสัมภาษณ์เจาะลึก (In depth Interview and Probe)

ผลการวิจัย

1. วิถีชีวิตของชนบ้านดง ตำบลสวนเขื่อน อำเภอเมือง จังหวัดแพร่ ด้านการปฏิบัติจริง จะอยู่ร่วมกันแบบเครือญาติ มีผู้ชายเป็นผู้นำ ซึ่งเป็นประเพณีที่สืบทอดมาจนถึงปัจจุบันผู้นำในที่นี้มีตัวแทนชื่อว่า “อะล้าปู่” ผู้ที่จะอยู่ในตำแหน่งนี้จะต้องเป็นเชื้อสายเดียวกัน ผู้ชายที่ไม่ได้เป็นสายเลือดเดียวกันจะเป็นไม่ได้ การศึกษาจะใช้วัดเป็นสถานที่ศึกษาและบุตรหลานและปฏิบัติพิธีกรรมต่าง ๆ

2. วัฒนธรรมด้านวัตถุ เช่น การแต่งกาย การสร้างบ้านเรือน ของใช้ในครัวเรือน ได้แก่ กั๊วะข้าว ถ้วย ซาม วัดหรือสถานที่ทำพิธีกรรมหรือกิจกรรมทางศาสนาอาหารและยาในอดีตสิ่งต่างๆ เหล่านี้จะอาศัยอยู่กับธรรมชาติ ได้อย่างกลมกลืน แต่ปัจจุบันได้มีการไหลบ่าของวัฒนธรรมจากคนพื้นเมืองเข้าไปมาก ทำให้ชาวบ้านดงรับเอาวัฒนธรรมของคนพื้นเมืองไปผสมผสานกับการดำรงชีวิตของตนเองมาก จนบางสิ่งบางอย่างไม่หลงเหลือความเป็นตัวของตัวเอง

3. วัฒนธรรมทางความเชื่อ จารีตประเพณี ที่แสดงออกในพิธีกรรมต่างๆ เช่น พิธีการแต่งงาน พิธีการเกิด พิธีงานศพ พิธีวันขึ้นปีใหม่ ความเชื่อในเรื่องโชคลางเชื่อในเรื่องทำบุญทำทาน เช่น การตานขันข้าว การบูชาข้าวทั้งสี่ (ตัวตั่งสี่) ประเพณีเย็บึง ประเพณีการปูข้าว พิธีกรรมการเข้าเบิก (สวดเบิก)

4. จารีตประเพณี ความเชื่อที่อิงหลักทางพุทธศาสนา ชาวบ้านดงจะมีความเชื่อที่อิงหลักทางพระพุทธศาสนา หลายอย่าง que แสดงออกในการปฏิบัติประจำวัน เช่น การบูชา หมายถึง การเทิดทูน การยกย่อง หรือการสนับสนุนเฉพาะบุคคลที่ควรบูชา มีอยู่ 2 ประเภท คือ บูชาวัตถุ (ปูชนียวัตถุ) และบุคคลบูชา (ปูชนียบุคคล), ความกตัญญู มี 3 อย่าง คือ กตัญญูต่อวัตถุ กตัญญูต่อบุคคล กตัญญูต่อตนเองและหลักความสามัคคี